

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 10. 2021, čj. 39246/21/5100-31462-711896, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec ze dne 4. 5. 2022, čj. 59 Af 5/2022-49,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně se žalobou domáhala zrušení či vyslovení nicotnosti shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým žalovaný zamítl její odvolání a potvrdil rozhodnutí Finančního úřadu pro Liberecký kraj (dále „správce daně“) ze dne 4. 5. 2021, čj. 781456/21/2607-00460-603261. Tímto rozhodnutím správce daně zastavil řízení ve věci dodatečného daňového přiznání žalobkyně na zdaňovací období roku 2018.

[2] V řízení o žalobě žalobkyně požádala o osvobození od soudních poplatků a navrhla, aby jí byl ustanoven zástupce. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci

v záhlaví uvedeným usnesením tuto žádost, resp. návrh zamítl z důvodu, že žalobkyně neunesla své důkazní břemeno, neboť údaje, které poskytla soudu pro účely posouzení její nemajetnosti, nejsou úplné a neposkytují ucelený přehled o majetkové situaci. Žalobkyně stejně jako v jiných svých věcech v minulosti uvedla, že nemá žádný majetek větší ceny, který by mohl být zpeněžen a použit k úhradě soudního poplatku, neboť je nezákonně obstaten a je na něj nařízena exekuce. Podle krajského soudu ale bylo povinností žalobkyně, aby soudu sdělila konkrétní informace o svém majetku (a to nejen nemovitém) a případně doplnit, na základě jakého rozhodnutí, na základě jakého titulu a pro jakou dlužnou částku s ním nemůže disponovat. Soud již v minulosti zjistil, že žalobkyně vlastní celou řadu nemovitostí, jejichž zatížení exekucemi nedoložila. Z jejích tvrzení navíc plyne, že musí vlastnit i movité věci vyšší hodnoty.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) toto usnesení napadla kasační stížností. Namítla, že krajský soud rozhodl na základě domněnek a uměle konstruovaného skutkového a právního stavu, který je v rozporu s řádně a včas předloženými doklady. Stěžovatelka nedostala příležitost se k tomu vyjádřit. Žalobkyni bylo účelově a zákeřně odepřeno právo na věcné hodnocení jejího problému po právní a faktické stránce, a to navíc v době nouzového či pandemického stavu a s ním spojených omezení proti šíření pandemie covid-19. K tomu žalobkyně poukázala na to, že v lednu 2022 se závažnými komplikacemi onemocněla touto nemocí.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud úvodem předesílá, že nerozhodoval o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, a to z důvodu, že jej uplatnila jako zcela blanketní bez jakéhokoliv odůvodnění, přičemž důvody nedoplnila ani posléze v průběhu řízení. O kasační stížnosti navíc rozhodl bez zbytečného odkladu.

[5] Stejně tak Nejvyšší správní soud nepřihlížel ani k námitce podjatosti, kterou stěžovatelka uplatnila vůči všem členům sedmého a osmého senátu Nejvyššího správního soudu. Ani tu totiž stěžovatelka nijak blíže neodůvodnila a omezila se pouze na citaci § 8 odst. 1 s. ř. s. Ve vztahu k soudcům jmenovaných senátů uvedla, že *se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti*. I s ohledem na dřívější postup stěžovatelky v jiných věcech nepovažoval Nejvyšší správní soud za účelné stěžovatelku vyzývat k doplnění důvodů námitky podjatosti. Když tak v minulosti učinil, stěžovatelka důvody námitky nedoplnila, a proto k ní Nejvyšší správní soud nepřihlížel (viz např. rozsudek ze dne 9. 6. 2021, čj. 3 As 50/2021-32). Stěžovatelka je proto již z dřívějška seznámena s požadavkem na konkrétní uvedení důvodů námitky podjatosti, a přesto tomuto požadavku ani v této věci nedostála.

[6] Stěžovatelku v nynějším řízení netíží poplatková povinnost a ani povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení krajského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Stěžovatelka v kasační stížnosti požádala o osvobození od soudních poplatků a navrhla,

pokračování

aby jí soud ustanovil zástupce. S ohledem na výše uvedené nebylo třeba rozhodovat o žádosti o osvobození od soudních poplatků.

[7] Co se týče návrhu na ustanovení zástupce, soud jej výrokem I. zamítl z následujících důvodů. Podle § 35 odst. 10 věty první před středníkem s. ř. s. *navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.* Soud v souvislosti s posuzováním toho, zda je splněna podmínka nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv navrhovatele, přihlíží k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také i k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003-46, a ze dne 26. 2. 2004, čj. 6 Azs 19/2003-45). Jak bylo výše již uvedeno, zastoupení stěžovatelky advokátem v tomto řízení není povinné. Stěžovatelka je českou občankou a ve svých podáních je schopna v rámci právně jednoduchého řízení (týkajícího se otázky doložení majetkových poměrů pro účely osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce) hájit svá práva a vysvětlit, proč považuje napadené usnesení za nesprávné. To prokázala jak v této věci, kde podala bezvadnou kasační stížnost, tak v řadě předcházejících řízení u Nejvyššího správního soudu, jichž zahájila již více než 160. V jejich rámci rovněž byla opakovaně seznámena také se základními judikaturními východisky rozhodnými pro posouzení sporných otázek. Ustanovení zástupce proto není v případě stěžovatelky nezbytně třeba k ochraně jejích práv.

[8] S ohledem na existující praxi Nejvyšší správní soud přešel po zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce rovnou k rozhodnutí věci (srov. rozsudky NSS ze dne 26. 1. 2022, čj. 2 As 5/2022-20, ze dne 31. 1. 2019, čj. 8 As 395/2018-19, ze dne 17. 1. 2019, čj. 9 As 445/2018-15, ze dne 27. 8. 2021, čj. 5 As 232/2021-13), neboť rozhodovat samostatně o návrhu na ustanovení zástupce by v případě stěžovatelky nebylo účelné. Takový postup by jí sice hypoteticky umožnil, aby si sama zajistila právní zastoupení, nicméně stěžovatelce již byla v minulosti tato příležitost opakovaně poskytnuta a zastoupení si přesto nezajistila, a to ani v řízeních, ve kterých bylo zastoupení povinné a stěžovatelka byla na předložení plné moci udělené advokátovi vyzývána (viz usnesení NSS ze dne 17. 7. 2019, čj. 8 Afs 113/2019-41, ze dne 6. 5. 2020, čj. 1 Afs 64/2020-21, ze dne 21. 10. 2020, čj. 10 Afs 273/2020-25, nebo ze dne 27. 3. 2020, čj. 1 Afs 382/2019-44).

[9] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v mezích kasační stížnosti a uplatněných důvodů a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[11] Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních

poplatků. Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 8. 2010, čj. 1 As 23/2009-95, č. 2163/2011 Sb. NSS, a usnesení ze dne 25. 1. 2005, čj. 7 Asz 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS). Ani soud ale nemůže při posuzování žádosti zůstat zcela pasivní. Pokud z předložených důkazů není možné náležitě posoudit majetkové a sociální poměry žadatele a ověřit si jeho tvrzení, je soud povinen žadatele poučit, jakým způsobem může svá tvrzení doplnit a prokázat, aby v řízení neutrpěl újmu (viz rozsudek NSS ze dne 24. 9. 2008, čj. 1 As 63/2008-34). Pokud existují pochyby o žadatelem tvrzené nemajetnosti, je na soudu, aby si, pokud možno v součinnosti s účastníkem, dalším šetřením učinil co možná nejpřesnější obraz o tom, jaké jsou jeho skutečné majetkové poměry (viz rozsudek NSS ze dne 24. 7. 2015, čj. 2 As 153/2015-27). Pokud jsou žadatelova tvrzení nevěrohodná či neúplná, soud žádost o osvobození od soudního poplatku zamítne (srov. rozsudky NSS ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009-88, č. 1962/2010 Sb. NSS, ze dne 1. 3. 2013, čj. 9 As 7/2013-12, ze dne 9. 12. 2010, čj. 1 As 81/2010-185, ze dne 27. 10. 2015, čj. 8 As 88/2015-21, anebo ze dne 9. 12. 2021, čj. 8 As 272/2021-30).

[12] Nejvyšší správní soud z předloženého spisu ověřil, že krajský soud stěžovatelce zaslal k vyplnění formulář „Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ a vyzval ji k jeho vyplnění a sdělení důvodů, proč je ustanovení zástupce třeba k ochraně jejích práv. Stěžovatelka na tuto výzvu zareagovala podáním, ve kterém odkázala na obsah svého podání v jiné věci. Krajský soud proto vyšel z vyplněného formuláře, který stěžovatelka soudu zaslala v jí odkazované věci sp. zn. 59 Af 3/2022.

[13] Stěžovatelčiny kasační námitky Nejvyšší správní soud neshledal důvodné. Nelze přisvědčit tomu, že by krajský soud vyšel z domněnek či uměle konstruovaného skutkového stavu, jak tvrdí stěžovatelka. Krajský soud vyšel z tvrzení stěžovatelky, nicméně učinil závěr, že tato tvrzení nebyla úplná, neboť stěžovatelka soudu nesdělila potřebné informace o vlastněných nemovitostech, movitých věcech vyšší hodnoty a o svých dluzech. V tomto ohledu lze přitakat krajskému soudu, že je na něm a nikoliv na stěžovatelce, aby relevanci těchto skutečností posoudil. Proti těmto závěrům stěžovatelka nepředestřela žádnou ucelenou argumentaci. Pouze zcela obecně tvrdí, že jsou v rozporu s řádně a včas předloženými doklady, aniž by uvedla, o jaké doklady se jedná a kdy je soudu předložila. Pokud stěžovatelka namítá, že nedostala příležitost se k závěrům krajského soudu vyjádřit, v obecné rovině platí (jak bylo již výše uvedeno), že by soud měl žadateli umožnit doplnění chybějících tvrzení či vyjasnění konkrétních nejasností, které vyplynou z jeho tvrzení. V nyní posuzované věci nicméně krajský soud vyložil, že v případě stěžovatelky již žádosti o osvobození od soudních poplatků opakovaně zamítl z důvodu neunesení důkazního břemene ohledně majetkových poměrů, neboť žalobkyně nereagovala na zaslání soudní výzvy nebo reagovala shodně jako v této věci. Na tento závěr stěžovatelka v kasační stížnosti rovněž nijak nereaguje, přičemž lze pouze nad rámec nutného odůvodnění stručně uzavřít, že zdůvodnění postupu krajského soudu v tomto směru nelze považovat za excesivní a neodůvodněné vybočení z judikатурních požadavků na postup soudu v obdobných situacích.

[14] Nejvyšší správní soud se již v minulosti zabýval i argumentací stěžovatelky týkající se epidemie onemocnění covid-19. Uzavřel, že na posouzení věci tato obecná argumentace nemá žádný vliv, neboť stěžovatelka s krajským soudem mohla jednat výhradně

pokračování

elektronicky, což i činila (viz výše již odkazovaný rozsudek sp. zn. 2 As 5/2022). Nyní rovněž nepředložila žádnou argumentaci, ze které by plynulo, jak konkrétně její lednové onemocnění ovlivnilo, že o několik měsíců později neunesla důkazní břemeno stran svých majetkových poměrů. Ani touto námitkou proto stěžovatelka nezpochybnila správnost závěru krajského soudu, podle kterého v jejím případě nebyly dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků, a tím pádem ani pro ustanovení zástupce.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[16] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 30. června 2022

Milan Podhrázký
předseda senátu